

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

КАЛЕНДАР

ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ
ХАРКІВЩИНИ НА 2002 РІК

Бібліографічний покажчик

ХАРКІВ 2001

Бібліографічний покажчик “Календар знаменних і пам’ятних дат Харківщини” видається ХОУНБ з 1977 року. Покажчик містить матеріали про визначні події історії, суспільно-політичного, громадського та культурного життя області, ювілеї уродженців краю та видатних діячів, життя і діяльність яких пов’язана з Харківщиною.

Покажчик складається з трьох частин і відкривається хронікою подій з історії Харківщини. Далі читачі знайомляться з переліком дат 2002 року. Зірочкою (*) позначені ті дати, до яких у третій частині подаються короткі відомості та бібліографічні списки.

У бібліографічних списках літературу розміщено в логічній послідовності.

Видання розраховане на бібліотекарів, які пропагують краєзнавчу літературу, а також лекторів, вчителів та усіх читачів, що цікавляться краєзнавством.

Радимо використовувати покажчик для відзначення ювілейних і пам’ятних дат краю. Він допоможе в організації книжкових виставок, переглядів, проведенні масових заходів.

Відбір літератури закінчено в квітні 2001 року.

Розділ I.

ХРОНІКА ПОДІЙ З ІСТОРІЇ ХАРКІВЩИНИ НА 2002 РІК

- 1662 * - **340 років** тому засновано м. Богодухів
- 1677 * - **325 років** тому засновано смт. Золочів
- 1687,
25 липня - **315 років** тому м. Коломак. Відбулася козацька рада, на якій гетьманом України був обраний І.Мазепа
- 1727 - **275 років** тому відкрився Харківський колегіум
- 1787 **215 років** тому
- Під керівництвом губернського архітектора П.Ярославського було складено план забудови м. Харкова
  - Імператриця Катерина II заїжджала до Харкова по дорозі з Криму
- травень - Почала діяти Міська дума. Першу Харківську думу очолював голова Артемій Карпов
- 1797 - **205 років** тому Харківське намісництво перетворено в Слобідсько-Українську губернію
- 1807 - **195 років** тому започатковано Музей природознавства

Харківського університету

1812

190 років тому

- Вийшов перший номер міської газети “Харьковский еженедельник”, заснований групою викладачів університету
- В Харкові існує постійний міський драматичний театр, діяльну участь в житті якого брав видатний український драматург і письменник Г.Квітка-Основ'яненко. З 1812 по 1816 рік він був директором театру
- Г.Квітка-Основ'яненко заснував у Харкові інститут шляхетних дівчат

1817

185 років тому

- Вийшов перший номер журналу “Украинский домовод”, присвячений питанням сільського господарства
- На базі Харківського колегіуму відкрито духовну семінарію

1817-
1823

- Роки видання Харківським університетом газети “Харьковские известия”

1837

- **165 років тому** в Харкові було введено посаду міського архітектора. Першим виконував ці обов'язки професор університету А.Тон

1842,
28

- **160 років від дня** виходу в світ у Харкові першого повного видання поеми І.П.Котляревського “Енеїда”

вересня

1862

140 років тому

- Було засновано курорт Березівські мінеральні води
- Відкриття Х.Алчевською безкоштовної вечірньої школи для дорослих

1872,
27 серпня

- **130 років тому** в Харкові перебував імператор Олександр II

1877

- **125 років тому** при Харківському університеті утворено історико-філологічне наукове товариство за ініціативою провідних професорів історико-філологічного факультету О.Кирпичникова, О.Лебедева, М.Дрінова

1882

120 років тому

- В Харкові прокладена перша лінія конки від Привокзальної площі до будинку біржі (кут нинішніх площ Незалежності та Р.Люксембург)
- Почав видаватися богословсько-філософський журнал “Вера и разум”

- Засновано моторобудівний завод “Серп і молот”

1887

115 років тому

- Почав видаватися В.Александровим україномовний альманах “Складка”, в якому друкувалися твори відомих поетів і молодих авторів
- Засновано завод Будянського фаянсу

1887,
20 січня

- Відкрито училище для сліпих дітей (нині гімназія-інтернат для сліпих дітей)

1892

110 років тому

- Заснована перша в області безкоштовна народна читальня ім. М.Некрасова (нині одна з бібліотек Жовтневого району м. Харкова)
- В Харкові створено перший в місті соціал-демократичний гурток

1892,
грудень

- На сцені Харківського драматичного театру виступала Сара Бернар

1897

105 років тому

- В Харкові споруджена перша електростанція потужністю 100 кіловат
- Заснована бібліотека при з’їзді гірничопромисловців Півдня Росії (нині Центральна науково-технічна бібліотека Харк. ОП наук.-тех. та екон. інф-ції)
- Професор хірургії Харківського університету А.Г.Подрез вперше оперував вогнестрільну рану серця. Ця операція спростувала думку про недоторканність серця
- Засновано Харківський лікьоро-горілчяний завод

3 грудня

- Харківський паровозобудівний завод (нині Державне підприємство “Завод ім. Малишева”) випустив перший паровоз

1902

100 років тому

- В Харкові виходило 18 періодичних видань (8 газет та 10 журналів). Працювала 21 друкарня

16-28
вересня

- Гастролі в Харкові В.Комісаржевської

1907

95 років тому

- Засновано Харківський науково-дослідний інститут ортопедії і травматології ім. М.І.Ситенка
- Було відкрито міський парк (нині парк ім. О.Горького), закладений в 1893-1895 рр. учнями та студентами навчальних закладів Харкова

- В Харкові відкрито вищі жіночі курси
- 3 липня* - В університетському саду (нині парк ім. М.Горького) відкрито пам'ятник В.Каразіну, засновнику Харківського університету (скульптор І.Андреолетті, архітектор О.Бекетов)
- 1912-1914* - Ведеться будівництво управління Південних залізниць (архітектор Дмитрієв, Ракитін)
- 1917*   **85 років тому**
- Заснована Харківська консерваторія (В 1924 її перетворено у музично-драматичний інститут, в 1963 - у Харківський інститут мистецтв ім. І.Котляревського)
- 3 березня* - В Харкові вийшов перший номер газети “Пролетарий” - орган міської більшовицької організації, де було опубліковано Маніфест ЦК партії більшовиків “Ко всем гражданам России”. З 1934 р. - “Соціалістична Харківщина”, з 1991 р. “Слобідський край”
- 25 квітня* - Відбувся І обласний з'їзд Рад робітничих і солдатських депутатів
- *6 травня*   Донецько-Криворізького басейну. З'їзд обрав обласний виконавчий комітет Рад
- 30 квітня* - В Харкові створено центральне бюро профспілок міста
- 9-10 грудня* - В Харкові встановлена Влада Рад
- 17 грудня* - В Харкові опубліковано Маніфест ЦВК рад України про скинення Центральної Ради та її Генерального секретаріату. Створено радянський Уряд України - Народний секретаріат в складі: Артем (Ф.Сергєєв), В.Затонський, М. Скрипник, Г.Лапчинський та ін.
- 24-25 грудня* - В Харкові відбувся І Всеукраїнський з'їзд Рад, на якому створено перший радянський уряд України
- 1922*   **80 років тому**
- Засновано Харківський зоотехнічний інститут (нині Харківський зооветеринарний інститут)
- Заснована Українська Головна палата мір та ваг (нині Харківський НВО “Метрологія”)
- Засновано ливарний завод з випуску ширпотреба (нині завод холодильних машин)
- Засновано Красноградський краєзнавчий музей
- В Харкові створено Червонозаводський робітничий театр (нині ДК ХЕМЗ)
- В Харкові заснована швейна фабрика ім. Тинякова
- м. Золочів. Засновано музей-заповідник Г.Сковороди в с.

Сковородинівці

- В Харкові засновано український НДІ клінічної та експериментальної неврології та психіатрії
- В Харкові засновано український НДІ охорони здоров'я дітей та підлітків

березень - В Києві створено театр "Березіль" (з 1926 р. в Харкові, нині Харківський державний академічний драматичний ім. Т.Г.Шевченка театр "Березіль")

квітень - Створена спілка селянських письменників України "Плуг". У спілку входили Д.Бедзик, С.Божко, Н.Забіла, О.Копиленко, В.Минко, П.Панч та ін.

27 червня - В Харкові була організована Книжкова палата України (з 1990 р. знаходиться в Києві)

грудень - В Харкові відбулася перша Всеукраїнська конференція "Пролеткульту". Організації "Пролеткульту" виникли в Україні в 1918 р.

1927 - **75 років тому**

Відбулася закладка Палацу культури залізничників за проектом академіка архітектури А.Дмитрієва. Відкриття Палацу відбулося 6 листопада 1932 року

- Відкрито стадіон "Металіст"
- Засновано художній інститут (нині Харківський художньо-промисловий інститут)
- Відкрито машинобудівний завод "ФЕД".
- Створено ВО "Комунар"
- Відкрито Харківське ВО "Протон"
- Засновано завод "Бермінводи"
- Заснована Харківська макаронна фабрика
- Відкрито Харківський будівельний технікум
- Відкрито Профспілковий сад (нині сад ім. Т.Г.Шевченка)
- Академік С.Рудницький створює в Харкові інститут географії і картографії

січень - В Харкові відбувся I Всеукраїнський з'їзд пролетарських письменників. Створено Всеукраїнську спілку пролетарських письменників. До неї увійшли Б.Горбатов, К.Гордієнко, І.Ле, І.Микитенко, С.Пилипенко та ін.

5 січня - В Харкові відкрито клуб Письменників (нині Будинок літератури)

ім. В.Блакитного)

- липень* - Відбулася урочиста закладка головного корпусу електростанції Есхар. Назва Есхар - комбінована аббревіатура - розшифровується як Електрична станція Харківщини
- 7 листопада* - В Харкові відбулося відкриття першої державної республіканської художньої виставки "10 років Жовтню"
- 1932 70 років тому**
- Закінчено будівництво Харківського турбінного заводу ім. С.М.Кірова
  - Створена Харківська організація Спілки композиторів України
  - Здано в експлуатацію Харківський електро-технічний завод (нині ВАТ "Укрелектромаш")
  - Засновано Харківський державний автогенний завод
  - Засновано Харківський коксохімічний завод
  - Заснована Харківська трикотажна фабрика "Динамо"
  - Засновано Харківський жировий комбінат
  - Створено завод "Оргтехніка"
  - Створено Харківське обласне підприємство електрозв'язку "Харківтелеком"
- 27 лютого* - Створена Харківська область відповідно до постанови ВУЦВК про адміністративно-територіальну реформу
- 10 жовтня* - Вперше в СРСР вчені К.Синельников, А.Вальтер, А.Лейпунський, Г.Латишев здійснили розщеплення атомного ядра літію штучно прискореними протонами
- 1937 65 років тому** заснована Харківська обласна бібліотека для дітей
- 1942, 12-29 травня* - **60 років тому** відбулася Харківська битва. Бойові дії військ Південно-західного і правого флангу Південного фронтів, у наслідок яких радянські війська зазнали великих утрат в живій силі і техніці, позбулися важливого оперативного плацдарму на Сіверському Дінці й не змогли здійснити намічені на літо наступальні операції
- 1947 55 років тому**
- В Харкові влаштовано сквер Перемоги, на території якого споруджено басейн та фонтан-альтанку "Стеглянная струя"
  - Створено Харківський обласний стрілецько-спортивний клуб
- 5 листопад* - Здано в експлуатацію 8-й Державний Підшипниковий завод

a

1952 50 років тому

листопад - Закінчено будівництво вокзалу Харків-Пасажирський, споруджений за проектом архітекторів Г.Волошина, Б.Мезенцева, Е.Лимаря

1952-1955 - Видавався український літературно-художній альманах “Харків”, орган Харківської організації Спілки письменників України. Вийшло 8 книг. З січня 1956 року замість альманаху став видаватися щомісячний журнал “Прапор” (з 1991 р. - “Березіль”)

1957 45 років тому

- Відбулося відкриття Харківського планетарію ім. Ю.Гагаріна, другого на Україні

- В Харкові відкрито пам’ятник українському письменнику М.Коцюбинському (скульптор М.Рябінін та архітектор А.Алло)

- Відкрито дослідний завод державного наукового центру лікарських засобів

- Відкрито центральній лекторій Харківської обласної організації товариства “Знання”

5 грудня - В сквері турбінного заводу відкрито пам’ятник С.Кірову (скульптор В.Савченко, архітектор О.Павленко)

1962 40 років тому

- На Балаклійщині в с. Пришиб відкрито пам’ятник на могилі російського письменника Г.Данилевського

1 листопада - В Харкові народився мільйонний житель

1967 35 років тому

- В м. Первомайський створено державне підприємство “Хімпром”

- Відкрито інститут громадського харчування (нині Харківська державна академія технології та організації харчування)

6 листопада - В Харкові відкрито Палац культури та техніки ХТЗ

1972 30 років тому

- Створено інститут проблем кріобіології та кріомедицини НАН України

- Створено інститут машинобудування НАН України

- м. Чугуїв. Створено завод “Чугуївська паливна апаратура”

1977 25 років тому

- Розпочав роботу Палац спорту “Ювілейний”
- Відкрито Меморіальний комплекс Слави у Лісопарку (автори скульптори В.Агібалов, М.Овсянкін, Я.Рик; архітектори Е.Черкасов, І.Альферов, Л.Максименко)

грудень - На базі Центральної районної бібліотеки для дітей ім. В.Чкалова Московського району створена Харківська обласна бібліотека для юнацтва

30 грудня - Відкрито пам'ятник В.Постишеву (скульптор Б.Корольков, архітектор В.Кузнецов)

1987   **15 років тому**

- У Курязькій колонії відкрито скульптурну групу “Горький і Макаренко” (скульптор К.Присталов, архітектор. О.Шауліс)

21 грудня - Здійснено запуск космічного корабля “Союз -ТМ - 4”.У складі екіпажу був космонавт дослідник, харків'янин А.Левченко

1992   **10 років тому**

- Засновано Харківський інститут бізнесу та менеджменту
- Засновано Харківський інститут пожежної безпеки
- Засновано Харківський інститут управління
- Засновано Харківський інститут внутрішніх справ МВС України
- Засновано спільне українсько-французьке підприємство “Видавництво” “Фоліо”
- Засновано Харківське товариство “Україна-США-Канада”
- Заснована телерадіокомпанія “Simon”
- В Харкові було відкрито два пам'ятника Г.Сковороді. Перший - біля харківського історичного музею на вул. Університетській, 10 (скульптор І.Кавалерідзе), другий - біля головного корпусу Харківського педагогічного університету по вул. Блюхера, 2 (скульптор І.Ястребов)

січень - У Харкові офіційно зареєстрована Спілка молоді Харківщини

лютий - При Держинському будинку дитячої та юнацької творчості відкрилася перша в місті бібліотека сімейного читання

березень - В Харкові відбувся I Міжнародний конкурс юних піаністів ім. В.Крайнева

червень - На будинку № 19 по вул. Римарській встановлено меморіальну дошку художнику-живописцю О.Шевченко. У 90-х рр. XIX ст. навчався в Харкові у Д.Безперчого

- липень - Відкрився Інститут сходознавства та міжнародних відносин “Харківський колегіум”
- 24 серпня - м. Барвінкове. У центрі міста відкрито пам’ятник І.Барвінку (скульптор М.Овсянкін, архітектор О.Топал)
- вересень - Заснована обласна організація солдатських матерів Харківщини
- 1997 **5 років тому**
- В Харкові відкрито центр культурного та економічного співробітництва
- серпень - Встановлено пам’ятник Б.Чичибабіну на 2-му кладовищі м. Харкова по вул. Пушкінській, 102 (скульптор О.Владимиров)
- серпень - м. Чугуїв. Відкрито пам’ятник жертвам і героям Афганістану і Чорнобиля (архітектор Г.Курилко)
- 22 серпня - У сквері біля станції метро “Наукова” відкрито пам’ятник воїнам, що загинули в Афганістані (автор А.Угланов)
- 14 жовтня - В саду ім. Т.Шевченка біля театру опери та балету у Харкові відкрито пам’ятний знак репресованим кобзарям, бандуристам, лірникам (скульптори В.Бондар, В.Семенюк, О.Шауліс, архітектор О.Морус)

Розділ II.

ЗНАМЕННІ ТА ПАМ’ЯТНІ ДАТИ ХАРКІВЩИНИ НА 2002 РІК

- 2 січня - 85 років з дня народження **Віктора Андрійовича Афанасьєва** (1917-1987), українського режисера
- 13 січня - 175 років з дня народження **Миколи Миколайовича Бекетова** (1827-1911), вченого фізика-хіміка
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1982 год. - X., 1981. - С. 8-9.
- 13 січня - 150 років з дня народження **Василя Яковича Данилевського** (1852-1939), українського фізіолога
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1982 год. - X., 1981. - С. 9.
- 14 січня - 100 років з дня народження **Василя Петровича Минка** (1902-1999), українського письменника
- 15 січня - 55 років з дня народження **Сергія Павловича Колобкова**

- * (1947), українського композитора
- 11 лютого - 110 років з дня народження **Григорія Антоновича Бондаренка** (1892-1969), українського художника-графіка
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1982 г. - X., 1981. - С. 11-12.
- 13 лютого - 110 років з дня народження **Марії Іванівни Литвиненко-Вольгемут** (1892-1966), української співачки. Одна з засновників Харківського українського театру опери та балету (1925-1935)
- 14 лютого - 85 років з дня народження **Леоніда Олександровича Шматька** (1917-1981), українського живописця
- 18 лютого - 95 років з дня народження **Леоніда Яковича Зимного** (1907-1942), українського поета, журналіста
- 21 лютого - 105 років з дня народження **Федора Пилиповича Мацкого** (1897-1977), українського фізіолога рослин
- 25 лютого - 115 років з дня народження **Леся Курбаса** (1887-1937), українського актора, режисера, педагога, теоретика театру
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1997 рік - X., 1996. - С.11-14.
- 28 лютого - 125 років з дня народження **Сергія Едуардовича Борткевича** (1877-1952), українського і російського композитора, піаніста, педагога. До 1896 року навчався в Харкові у І.Слатіна та А.Бенша
- 28 лютого - 70 років з дня народження **Юрія Йосиповича Богатикова** (1932), українського естрадного співака. У 1958 р. закінчив Харківське музичне училище. 1960-64 рр. - соліст Харківської філармонії
- 3 березня - 140 років з дня народження **Олексія Миколайовича Бекетова** (1862-1941), українського архітектора
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1992 год. - X., 1991. - С. 13-14.
- 11 березня - 80 років з дня народження **Бориса Львовича Яровинського** (1922), українського композитора
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1992 рік. - X., 1991. - С. 15.
- 16 березня - 120 років з дня народження **Христі Алчевської** (1882-1931), української письменниці, педагога
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1997 рік - X., 1996. - С. 14-16.
- 18 березня - 235 років з дня народження **Артемія Лук'яновича Веделя** (1767-1808), українського композитора, хорового диригента, співака, скрипаля. 1796-98 рр. - керівник губернаторського хору і

класу вокальної музики в Харківському колегіумі

- 20 березня 65 років з дня народження **Станіслава Васильовича Шумицького** (1937-1974), українського поета
- 22 березня - 160 років з дня народження **Миколи Віталійовича Лисенка** (1842-1912), українського композитора, фольклориста, засновника національної композиторської школи
- 24 березня 70 років з дня народження **Анатолія Васильовича Чекунова** (1932), українського радянського геофізика
- 26 березня - 95 років з дня народження **Олександра Павловича Любимського** (1907-1981), українського живописця
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1982 год. - X., 1981. - С. 12-14.
- 26 березня - 75 років з дня народження **Світлани Михайлівни Чибісової** (1927), української актриси
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1997 рік - X., 1996. - С. 18-19.
- 27 березня 185 років з дня народження **Никифора Дмитровича Борисяка** (1817-1882), російського геолога
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харківщини на 1977 рік - X., 1976. - С.7-8.
- 29 березня - 70 років з дня народження **Володимира Олександровича Брюггена** (1932), критика, перекладача
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1997 рік - X., 1996. - С. 19-25.
- 75 років з дня народження **Володимира Миколайовича Петрова** (1927-1993), прозаїка
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1997 рік - X., 1996. -С. 25-27
- 1 квітня * - 70 років з дня народження **Олександра Васильовича Мартинця** (1932), українського графіка
- 4 квітня 95 років з дня народження **Миколи Терентійовича Коляди** (1907-1935), українського композитора
- 5 квітня - 130 років з дня народження **Павла Григоровича Ріттера** (1872-1939), українського літературознавця, мовознавця
- 9 квітня - 65 років з дня народження **Олександра Степановича Юрченка** (1937), поета, прозаїка
- 16 квітня 120 років з дня народження **Йосипа Михайловича Миклашевського** (1882-1959), українського музикознавця, піаніста і педагога

- 18 квітня - 105 років з дня народження **Мар'яна Михайловича Крушельницького** (1897-1963), українського актора, режисера
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1997 рік - Х., 1996. - С. 28-30.
- 7 травня - 65 років з дня народження **Володимира Івановича Антонова** (1937), українського актора
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1997 рік - Х., 1996. - С 30-32.
- 9 травня - 90 років з дня народження **Миколи Даниловича Рудя** (1912), українського прозаїка, поета, публіциста
- 10 травня - 85 років з дня смерті **Івана Олексійовича Алчевського** (1876-1917), українського співака
- 15 травня - 135 років з дня народження **Сергія Прокоповича Дрімцова** (1867-1937), українського композитора, диригента, педагога, одного з організаторів Харківського музично-драматичного інституту
- 16 травня - 185 років з дня народження **Миколи Івановича Костомарова** (1817-1885), історика, археолога, фольклориста, етнографа, критика, письменника
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1997 рік - Х., 1996. - С 32-35.
- 22 травня - 145 років з дня народження **Миколи Дмитровича Пильчикова** (1857-1908), фізика
- 30 травня - 100 років з дня народження **Дениса Онисимовича Галушки** (1902-1937), українського прозаїка, критика
- 2 червня - 65 років з дня народження **Юрія Івановича Кулика** (1937-1988), українського хорового диригента
- 3 червня - 70 років з дня народження **Юрія Юхимовича Махненка** (1932-1989), українського прозаїка
- 6 червня * - 145 років з дня народження **Олександра Михайловича Ляпунова** (1857-1918), російського і українського математика і механіка. У 1895-1902 рр. працював у Харківському університеті
- 13 червня - 190 років з дня народження **Ізмаїла Івановича Срезневського** (1812-1880), ученого-славіста, фольклориста, етнографа, письменника
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1997 рік - Х., 1996. - С 35-37.
- 17 червня - 90 років з дня народження **Валентина Васильовича Бичка** (1912), українського письменника
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1997

рік - X., 1996. - С 37-38.

- 18 червня* - 110 років з дня народження **Юрія Олексійовича Меженка** (1892-1969), українського і російського бібліографа, літературознавця
- 21 червня* - 120 років з дня народження **Давида Давидовича Бурлюка** (1882-1967), українського і російського художника-футуриста
- 21 червня* - 105 років з дня народження **Юрія Васильовича Кондратюка** (1897-1942), українського вченого-винахідника, одного з піонерів розробки ракетної техніки і теорії космічних польотів
- 25 червня* - 95 років з дня народження **Миколи Петровича Трублаїні** (1907-1941), українського письменника
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1997 рік - X., 1996. -С 38-40.
- 29 червня* * - 65 років з дня народження **Петра Пантелійовича Василенка** (1937), українського поета-прозаїка
- 1 липня* * - 105 років з дня народження **Йосипа Львовича Рика** (1897-1958), українського скульптора
- 2 липня* - 195 років з дня народження **Вадима Васильовича Пассека** (1807-1842), історика, етнографа. Жив у Харківській губернії, здійснив опис городищ і курганів декількох повітів Харківської губернії
- 9 липня* * - 65 років з дня народження **Віталія Тимофійовича Гунька** (1937-1994), поета, гумориста, сатирика
- 10 липня* - 80 років з дня народження **Павла Федоровича Автомонова** (1922-1988), українського письменника
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1997 рік - X., 1996. -С 42-44.
- 10 липня* - 85 років з дня народження **Петра Антоновича Шигимаги** (1917), українського живописця
- 12 липня* - 95 років з дня народження **Петра Даниловича Гайдамаки** (1907-1981), українського композитора
- 14 липня* - 100 років з дня смерті **Олексія Миколайовича Бекетова** (1825-1902), вченого-ботаніка
- 21 липня* - 55 років з дня народження **Сергія Костянтинівича Шелкового** (1947), українського поета, прозаїка
- 21 липня* - 100 років з дня смерті **Альфреда Костянтинівича Федецького** (1857-1902), українського оператора хронікально-документальних фільмів, фотографа

- 24 липня - 95 років з дня народження **Василя Олександровича Мисика** (1907-1983), українського поета
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1992 рік. - Х., 1991. - С. 16-18.
- 25 липня - 95 років з дня народження **Дмитра Львовича Клебанова** (1907-1987), українського композитора
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1992 рік. - Х., 1991. - С. 16-16.
- 26 липня - 95 років з дня народження **Юлії Гаврилівни Фоміної** (1907-1997), української актриси
- 27 липня - 100 років з дня народження **Ярослава Олександровича Галана** (1902-1949), українського прозаїка, драматурга, публіциста. У 1943 році перебував у м. Куп'янську і м. Харкові, працюючи на прифронтовій радіостанції "Дніпро"
- 28 липня - 90 років з дня народження **Ігора Леонтійовича Муратова** (1912-1973), українського письменника
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1992 рік. - Х., 1991. - С. 18-21.
- 1 серпня - 90 років з дня народження **Отакара Яроша** (1912-1943), Героя Радянського Союзу
Див.: Литература к знаменательным и памятным датам Харьковщины на 1987 год. - Х., 1986. - С. 20-22.
- 4 серпня - 105 років з дня народження **Бориса Васильовича Косарєва** (1897-), українського художника театру
Див.: Литература к знаменательным и памятным датам Харьковщины на 1987 год. - Х., 1986. - С.22.
- 8 серпня - 80 років з дня народження **Асхата Газизуліновича Сафаргаліна** (1922-1975), українського живописця
Див.: Календарь знаменательных и памятных дат Харьковщины на 1982 год. - Х., 1981. - С. 26-27.
- 15 серпня - 80 років з дня народження **Леоніда Матвійовича Тюльпи** (1922-1994), українського архітектора
Див.: Литература к знаменательным и памятным датам Харьковщины на 1987 год. - Х., 1986. - С.23.
- 16 серпня - 75 років з дня народження **Ігора Івановича Молошнікова** (1927), українського актора. Закінчив у 1958 році Харківський театральний інститут. В 1949-1951 і 1957-1960 рр. працював у Харківському російському драматичному театрі
- 19 серпня - 100 років з дня народження **Олеся (Олександра) Васильовича Донченка** (1902-1954), українського прозаїка. У

1920-30 і повоєнні роки жив і працював у Харкові

- 20 серпня - 95 років з дня народження **Володимира Миколайовича Нікітіна** (1907-1993), фізіолога. 1933-1941 рр. - викладав в Харківському зооветеринарному інституті
- 21 серпня - 90 років з дня народження **Наталії Михайлівни Дудунської** (1912), російської артистки балету
- 23 серпня - 100 років з дня смерті **Генріка Іполитовича Семирадського** (1843-1902), українського художника
- 1 вересня - 120 років з дня народження **Дмитра Аполлінарівича Рожанського** (1882-1936), російського фізика. У 1911-21 рр. викладав у Харківському університеті
- 65 років з дня народження **Миколи Сергійовича Сядристого** (1937), українського майстра мікромініатюри
- 6 вересня - 105 років з дня народження **Івана Кіндратовича Микитенка** (1887-1937), українського прозаїка, драматурга
- 80 років з дня народження **Михайла Федоровича Овсянкіна** (1922), українського скульптора
Див.: Литература к знаменательным и памятным датам Харьковщины на 1987 год. - X., 1986. - С.24-25.
- 8 вересня - 65 років з дня народження **Олекси Андрійовича Марченка** (1937), поета
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1997 рік - X., 1996. - С 44-46.
- 26 вересня - 170 років з дня народження **Петра Петровича Сокальського** (1832-1887), українського композитора, фольклориста. Закінчив у 1852 році Харківський університет
- 1 жовтня - 105 років з дня народження **Валер'яна Львовича Поліщука** (1897-1942), українського поета, прозаїка, критика, теоретика літератури. У 1921 році переїхав до Харкова, де заснував модерністську групу "Авангард"
- 140 років з дня народження **Дмитра Петровича Міллера** (1862-1913), історика
- 9 жовтня - 110 років з дня народження **Гната Васильовича Михайличенка** (1892-1919), українського письменника, громадського і політичного діяча
- 12 жовтня - 75 років з дня народження **Віктора Трохимовича Романенка** (1927-1980), критика, літературознавця
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1997 рік - X., 1996. - С 46-47.

- 13 жовтня - 180 років з дня народження **Лева Семеновича Ценковського** (1822-1887), вітчизняного ботаніка, протозоолога, бактеріолога, який сприяв організації пастерівської станції в Харкові (1837)
- 17 жовтня - 125 років з дня народження **Олексія Павловича Бібика** (1877-1976), російського письменника
- 20 жовтня - 75 років з дня народження **Юрія Георгійовича Герасименка** (1927-1985), поета, прозаїка
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1997 рік - Х., 1996. - С 47-50.
- 27 жовтня * - 150 років з дня **народження Григорія Васильовича Левицького** (1852-1918), українського астронома. В 1879-94 рр. працював у Харківському університеті. Заснував у Харкові постійну обсерваторію (1882 р.)
- 29 жовтня - 105 років з дня народження **Ноя Мойсейовича Підгорного** (1897-1988), українського архітектора
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1997 рік - Х., 1996. - С 50-51.
- 30 жовтня - 100 років з дня народження **Леонтія (Леся) Федоровича Дубовика** (1902-1952), українського режисера і педагога. В 1925-52 рр. працював у Харківському українському драматичному театрі ім. Т.Шевченка
- * - 65 років з дня народження **Віктора Пантелійовича Гамана** (1937), українського письменника
- 7 листопада - 145 років з дня народження **Дмитра Івановича Багалія** (1857-1932), українського історика
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1992 рік. - Х., 1991. - С. 23-27.
- 8 листопада - 140 років з дня народження **Андрія Миколайовича Краснова** (1862-1915), ботаніка, географа, мандрівника
Див.: Литература к знаменательным и памятным датам Харьковщины на 1987 год. - Х., 1986. - С. 2-4.
- 12 листопада - 75 років з дня народження **Андрія Степановича Гунька** (1927-1986), українського самодіяльного художника
- 19 листопада - 85 років з дня народження **Євгенії Олексіївни Конопльової** (1917), українського хорового диригента
- 21 листопада - 135 років з дня народження **Дмитра Матвійовича Синцова** (1867-1946), українського математика. З 1906 року очолював Харківське математичне товариство
- 3 грудня - 280 років з дня народження **Григорія Савича Сковороди** (1722-1794), українського філософа

Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1992 рік. - Х., 1991. - С. 27-28.

- 105 років з дня народження **Андрія Васильовича Головка** (1897-1972), українського прозаїка
- 6 грудня* * - 110 років з дня народження **Миколи Гуровича Куліша** (1892-1937), українського драматурга. З 1925 року жив у Харкові, працював з Лесем Курбасом в театрі “Березіль” та М.Хвильовим у ВАПЛІТЕ
- 8 грудня* - 75 років з дня народження **Миколи Федоровича Манойла** (1927-1998), українського співака
Див.: Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 1997 рік - Х., 1996. -С 51-52.
- 8 грудня* - 95 років з дня народження **Антон Федоровича Хижняка** (1907), українського прозаїка, журналіста
- 13 грудня* - 125 років з дня народження **Наталії Олександрівни Дудинської-Тальорі** (1877-1944), російської і української артистки балету. В 1914 році заснувала у Харкові студію класичного танцю. Студія існувала до 1923 року
- 28 грудня* - 100 років з дня народження **Анастасії Максимівни Ніженець** (1902-1992), українського літературознавця, одного із організаторів музею Г.Сковороди в с. Сковородинівці
- 31 грудня* - 125 років з дня народження **Гната Мартиновича Хоткевича** (1877-1938), українського письменника, актора, режисера, композитора
- 130 років з дня народження **Василя Григоровича Кричевського** (1872-1952), українського живописця, архітектора і графіка

Цього року виповнюється

- 1857* - 245 років з дня народження **Михайла Івановича Ковалинського** (1757-1807), російського і українського письменника
- 1817* - 185 років з дня народження **Михайла Миколайовича Петренка** (1817-1862), українського поета-романтика, автора віршів “Недоля”, відомих як пісня “Дивлюсь я на небо”
- 1837* - 165 років з дня народження **Петра Васильовича Іванова** (1837-1931), українського етнографа і фольклориста

- 1847 - 155 років з дня народження **Андрія Івановича Данилевського** (1847-), українського живописця. Навчався в Харкові у рисувальній школі М.Раєвської-Іванової. Викладав малювання у школі рисунка, живопису й архітектури при міському художньо-промисловому музеї
- 1897 * - 105 років з дня народження **Григорія Олександровича Яновицького** (1897-1964), українського архітектора
- 1902 - 100 років з дня народження **Михайла Олексійовича Ветухова** (1902-1958), українського біолога і генетика, громадсько-політичного діяча

Розділ III.

МАТЕРІАЛИ НА ДОПОМОГУ ВІДЗНАЧЕННЯ ЗНАМЕННИХ І ПAM`ЯТНИХ ДАТ НА 2002 РІК

15 січня - 55 років з дня народження Сергія Павловича Колобкова

Колобков Сергій Павлович, український композитор. Народився 15 січня 1947 року в Харкові. Закінчив Харківський інститут мистецтв (1970 - клас фортеп'яно Р.Горовиця, 1973 - клас композиції Д.Клебанова). З 1970 - викладач Харківського інституту мистецтв.

Твори: для симфонічного оркестру - поема (1968), симфонія (1972); камерно-інструментальні твори - два інтермеццо (1973), струнний квартет (1975), тріо, твори для фортеп'яно, альту, віолончелі, романси.

Біографічна довідка:

Колобков Сергій Павлович // Митці України: Енцикл. довід. - К., 1992. - С. 309.

* * *

В'ярвільський М. За роялем - автор // Слобід. край. - 1991. - 11 груд.

**70 років з дня народження
Олександра Васильовича
Мартинця**

1 квітня -

Мартинець Олександр Васильович, український графік, заслужений діяч мистецтв України з 1982 року. Народився 1 квітня 1932 року в Харкові. В 1961 році закінчив Харківський художній інститут. З того ж року викладає в ньому.

Твори: серії ліногравюр “Сестри”, “Дороги” (1964), “Наша сталь” (1965-66), “Сліди людства” (1967), “Керч”, “Червоні кіннотники” (1968); серія “Пейзажі України” - “Перший сніг (1985), “Жінка з козою” (1987), “Стара груша”, “Соняшник”, “Гурзуф” (1989-94) та ін.

Біографічні довідки:

Мартинець Олександр Васильович // Митці України: Енцикл. довід. - К., 1992. - С. 842.

Мартинець Олександр Васильович // Словник художників України. - К., 1973. - С. 145.

Мартинець Олександр Васильович // Українські радянські художники. - К., 1972. - С. 293.

Мартынец Александр Васильевич // Изобразительное искусство Харькова.- М., 1978.

Сосновська Р. Мартинець Олександр Васильович // Мистецтво України: Біогр. довід. - К., 1997. - С. 399.

* * *

Мартынец А. Оборона Одессы, Севастополя, Керчи. Трехцв. литограф. 65x50 см. - В компл.: Альбом-выставка графических произведений, посвященных 40-летию Победы Советского народа в Великой Отечественной войне. - Х., 1984.

Поздравляем!: [Харьк. худож. А.В.Мартынца с присвоением ему почетного звания “Заслуженный деятель искусств Украины”] // Время. - 1992. - 26 февр.

Щеглов А. Успехи харьковских графиков: [В.Ненадо, А.Мартынец, М.Фрадкин] // Крас. знамя. - 1965. - 7 окт.

**6 червня - народження Олександра
Михайловича
Ляпунова**

Ляпунов Олександр Михайлович, російський і український математик і механік. Народився 6 червня 1857 року в Ярославлі. Закінчив Петербурзький університет. В 1884-85 роках працював в Петербурзькому, в 1885-1902 роках - в Харківському університетах. В 1888-92 рр. опублікував ряд статей, присвячених рішенню задач про стійкість руху матеріальних систем, яка зводиться до дослідження диференціальних рівнянь. В праці “Загальні задачі про стійкість руху” (1892) Ляпунов запропонував нові загальні методи вирішення цих задач.

Вагомий вклад внесли праці Ляпунова і в математичну фізику, в тому числі в теорію потенціалів.

В 1902 році Ляпунов переїздить до Петербургу і займається науковою діяльністю. Праці його стосуються небесної механіки, теорії імовірностей. Він член-кореспондент Паризької АН, член Харківського і Казанського університетів, член багатьох академій наук і наукових товариств.

Помер О.М.Ляпунов 3 листопада 1918 року в Одесі.

Кратер красної зони Луни носить ім'я О.М.Ляпунова.

Біографічні довідки:

Ляпунов Александр Михайлович // БСЭ. - М., 1974. - Т. 15. - С. 132-133.

Ляпунов Олександр Михайлович // Український Радянський енциклопедичний словник. - К., 1987. - Т. 2. - С. 308.

Ляпунов Александр Михайлович // Боголюбов А.Н. Математики. Механики: Биограф. справ. - К., 1983. - С. 300-301.

Ляпунов Александр Михайлович // Бородин А.И., Бугай А.С. Биографический словарь деятелей в области математики. - К.: Рад. шк., 1979. - С. 324-326.

Астахова Е.В. Ляпунов Александр Михайлович // Выдающиеся педагоги высшей школы г. Харькова: Биограф. словарь. - Х., 1998. - С. 390-391.

Ляпунов Александр Михайлович // Бородин А.И., Бугай А.С. Выдающиеся математики: Биограф. слов.-справ. - К., 1987. - С. 330-331.

* * *

Ляпунов А.М. Лекции по теоретической механике. - К.: Наук. думка, 1982. - 632 с.

* * *

Биография А.М.Ляпунова // Ляпунов А.М.Избранные труды. - Л., 1948. - С. 325-340.

Витензон И.Г. Работы А.М.Ляпунова по механике в харьковский период его деятельности [1885-1902] // Ученые записки (Харьк. ун-т). Т. 65. Зап. математ. отд-ния физ.-мат. фак. и Харьк. матем. о-ва. Т. 24. - 1956. - С. 75-89.

Григорьян А. Выдающийся русский математик // Огонек. - 1957. - № 23. - С. 26.

Ляпунов Б.М. Краткий очерк жизни и деятельности А.М.Ляпунова. - Л., 1930. - 24 с.

Ляпунов О.М. // Історія Української РСР: Корот. нарис. - К., 1981. - С. 197-198.

Ляпунов А.М. // Харьковский государственный университет. 1905-1980: Ист. очерк. - Х., 1980. - С. 5, 18, 20, 21, 33, 57, 69.

Митропольский Ю.Н., Матвишин Я.А. О педагогической деятельности А.М.Ляпунова в Харькове // Всесоюз. науч. конф. "Метод функций А.М.Ляпунова в современной математике", 27-29 мая 1986 г.: Тез. докл. - Х., 1986. - С. 7.

Очерки жизни и творчества А.М.Ляпунова // История механики в России. - К., 1987. - С. 275-280.

Степанов В.В., Калинин С.В. Александр Михайлович Ляпунов: [Крат. очерк жизни и науч. деятельности] // Изв. АН СССР. Отд-ние техн. наук. - 1949. - № 2. - С. 161-167.

Цесевич В.П. А.М.Ляпунов. - М.: Знание, 1970. - 12 с.

Шибанов А.С. Александр Михайлович Ляпунов: Математик и механик. - М.: Мол. гвардия, 1885. - 336 с. - (Жизнь замечат. людей).

Бібліографія:

Лукомский А.М. А.М.Ляпунов: Библиография. - М.; Л., 1953.

29 червня - 65 років з дня народження Петра Пантелійовича Василенка

Василенко Петро Пантелійович, прозаїк, драматург. Народився 29 червня 1937 року в с. Мартове Печенізького району Харківської області в сім'ї колгоспника. Навчався в Мартівській середній школі, закінчив сільськогосподарський інститут ім. В.Докучаєва.

Літературну діяльність розпочав у 1957 році. Член СП України з 1991 року. Автор збірок “Двоколос” (1976), “Моя біографія - поле” (1979), “Кленове клечання” (1983), “Хрещатий барвінок” (1992).

Біографічна довідка:

Савченко О.М. Василенко Петро Пантелійович // Літературна Харківщина. - Х., 1995. - С. 80.

Твори В.П.Василенка:

Двоколос: Поезії. - Х.: Прапор, 1976. - 32 с.

Кленове клечання: Поезії. - Х.: Прапор, 1988. - 45 с.

Рец.: Артамонов М. Кленове клечання // Лен. зміна. - 1983. - 6 серп.

Моя біографія - поле: Врші. - Х.: Прапор, 1979. - 39 с.

Печеніги. - Б. м.: Б. в., Б. р. - 232 с.

Рец.: Білокінь К. Пізнаваймо рідний край // Слобід. край. - 1996. - 1 серп.

Печенізьке поле: Трилогія ліро-епічних поем про Батьківщину. - Х.: Майдан, 1997. - 35 с.

Хрещатий барвінок: Кн. поет. освідчень. - Х.: РВП “Оригінал”, 1992. - 283 с.

* * *

Літа; Павутина; Українська пісня; Судьба; Незабутність: [Поезії] // Березіль. - 1993. - № 3-4. - С. 11.

Літо; Слобожанський жайвір; Святоянське зілля; Руки хліборобів; Дике жито: [Вірші] // Слобода. - 1997. - 15 лип.

Мати; Переджнив'я; ...і тиша; Осідає пил...: [Вірші] // Прапор. - 1977. - № 7. - С. 9-10.

Перша радість; Фронтвик: [Вірші] // Прапор. - 1985. - № 11. - С. 128-130.

Поема розлуки: [Присвячена Р.Парасочко з Печеніг] // Печеніз. край. - 1993. - 26 січ.

Поклін; Інтермеццо; Тил; Роден; Мислитель; Щастя: [Вірші] // Прапор. - 1987. - № 5. - С. 7-8.

Пора збирати каміння; Краса: [Вірші] // Слобода. - 1997. - 14 окт.

Слово про землю Слобідську: [Поема-поклін Батьківщині] // Слобожанщина. - 2000. - № 14. - С. 106-141.

Т.Г.Шевченку; “Так не буду коритись...”; “Але й на волі я в неволі...”; “ХХ вік. Година пісня...”; “На горі Піхуровій...”; Стрепет; Дикі гуси; “Важка до істини неторена дорога...”; “Ти говориш: вернися до мене...”; Юності стежки: [Вірші] // Слобода. - 2000. - 22 авг.

Туман весняний; “На березі, на сірім камені...”; Пейзаж душі; “Не журіться люди...”; “Куди мене себе подіти...”; ”І ніч, як день...”; Поет: [Вірші] // Слобода. - 1998. - 23 июня.

* * *

“Більше працював, ніж жив”: [До 130-річчя з дня народж. Б.Грінченка] // Печеніз. край. - 1993. - 7 груд.

Вечные звезды: [Харьк. поэту В.Родионову - 60] // Слобода. - 2000. - 15 февр. - С. 5.

І рости, і діяти... ще треба: [Про першу кн. віршів О.Ковалевського “Жарцвет”] // Соціаліст. Харківщина. - 1989. - 8 лют.

Історичні основи [Печенізького] району // Печеніз. край. - 1994. - 26 квіт.

Как трудно с правдой в сердце жить, когда учили полуправде: [О харьк. поэте В.Воргуле и его кн. “Трозы над нивой”] // Веч. Харьков. - 1994. - 18 янв.

Куди тече Мартова?: Роздуми над історією і сьогоденням // Печеніз. край. - 1994. - 28 черв.

Літописець Буймира: [До 95-річчя К.Гордієнка] // Печеніз. край. - 1994. - 11 жовт.

“Лошадь в парке танцевала...”: [Рец. на кн. Н.Ланге “Любопытный подсолнух”, Л.Перевалова “Веселковий рушничок”] // Слобід. край. - 1991. - 19 січ.

Моє рідне село: [До 325-річчя засн. Мартової Чугуїв. р-ну] // Червона зірка. - 1991. - 16 квіт.

“Неначе землю цвітом засіва”: [Про поета В.Романовського] // Событие. - 1994. - 30 марта.

Нова книга - нове небо поета: [Про В.Воргуля] // Слобода. - 2000. - 7 нояб.

Орбіта правди і добра: [Про кн. В.Родіонова “Право на полет”] // Слобід. край. - 1993. - 13 листоп.

“Поезій не пишу”: [Про творчість харк. поета Р.Третьякова] // Вітчизна. - 1992. - № 11. - С. 144-145.

Печеніжчина - край літературний: [Нарис про літ. життя Печеніз. краю] // Печеніз. край. - 1995. - 14, 21 лют.; 30 трав.; 6 черв.

Про походження назви селища: До 350-річчя Печеніг // Печеніз. край. - 1994. - 6 трав.

“Хороші села у нас на Україні: [Роздуми поета про своє рідне с. Мартове Чугуїв. р-ну] // Червона зірка. - 1988. - 16 серп.

Цей чистий скарб: [По репін. місцям Чугуївщини] // Слобід. край. - 1991. - 17 квіт.

Чиє насправді “Дике поле”?: [З давньої історії Харківщини] // Слобід. край. - 1991. - 24 верес.

Чугуєвщина літературная // Крас. звезда. - 1988. - 1 нояб.

Чумацький шлях Г.Сковороди // Печеніз. край. - 1994. - 15 листоп.

Про В. П. Василенка :

Білокінь К.Ф. Поет, краєзнавець // Печеніз. край. - 1997. - 28 черв.

Знаковський В. Сповідь співця Печенізького поля // Слобода. - 2000. - 22 авг.

Лісняк С. Творчість Петра Василенка // Печеніз. край. - 1993. - 6 квіт.

Матюх Н. Його любов - земля: [Про нову зб. віршів П.Василенка] // Веч. Харків. - 1983. - 29 квіт.

Романовский В. Печенежский лирик // Веч. Харьков. - 1997. - 8 июля.

Слобожанський жайвір // Слобода. - 1997. - 15 лип.

Слово про поета // Обрії Ізюмщини. - 1997. - 16 лип.

Старинова Н. Свято поезії і краси: [Про вечір-зустріч з поетом П.Василенком] // Печеніз. край. - 1998. - 8 трав.

1 липня -
105 років з дня
народження
Йосипа Львовича
Рика

Рик Йосип Львович, український скульптор. Народився 1 липня 1897 року в Харкові. Навчався в 1912-14 роках у Мюнхенському та 1915-18 роках у Харківському художніх училищах. Працював у галузі станкової скульптури.

Твори: “Боян” (1939), “Повернусь з перемогою!” (1942), “Рибалки” (1957).

Помер Йосип Львович Рик 23 листопада 1958 року в Харкові.

Біографічна довідка:

Рики - Йосип Львович // Митці України: Енцикл. довід. - К., 1992. - С. 494.

* * *

Рик Й.Л. // Історія українського мистецтва в 6 тт. Т. 6. Радянське мистецтво 1941 - 1967 років. - К.: Гол. Ред. УРЕ, 1968. - С. 55, 317.

* * *

Уманская А. Юбилей харьковского скульптора: [К 60-летию со дня рождения Й.Рыка] // Крас. знамя. - 1957. - 30 июня.

9 липня - 65 років з дня народження Віталія Тимофійовича Гунька

Гунько Віталій Тимофійович, український радянський поет-гуморист, сатирик. Народився 9 липня 1937 року в с. Мар'ївка Сахновщинського району Харківської області. Закінчив у 1964 році Харківський медичний інститут. Працював лікарем-терапевтом у Шевченківській центральній районній лікарні. Автор кількох наукових публікацій з медицини.

Перші поетичні публікації були в обласній газеті "Радянська Волинь" (1956) та в журналі "Вітчизна" (1961).

Автор збірок сатири і гумору "Гусак в гнізді" (1965), "Пострижений вовк" (1978), "Жирафин кругозір" (1982), "Ефекти та дефекти" (1987), "Підтюбцем на Парнас" (1988), "Штовхачі та підштовхувачі" (1993). Член Спілки письменників з 1983 року.

Помер Віталій Тимофійович Гунько 18 квітня 1994 року.

Біографічні довідки:

Віталій Гунько // Письменники Радянської України: Біобібліогр. довід. - К., 1988. - С. 172.

Зуб І.В. Гунько Віталій Тимофійович // Українська літературна енциклопедія. - К., 1988. - Т. 1. - С. 521.

Савченко О.М. Гунько Віталій Тимофійович // Літературна Харківщина. - Х., 1995. - С. 125.

Твори В.Т.Гунька:

Біла ніч: Лірика. - Х.: Майдан, 1994. - 32 с.

Гусак в гнізді: Байки. - Х.: Прапор, 1965. - 30 с.

Жирафин кругозір: Байки, літ. пародії. Мініатюри. - Х.: Прапор, 1982. - 54 с.

Рец.: Гельфандбейн Г. Мішень і постріл // Прапор. - 1983. - № 4. - С. 123-124.

Підтюбцем на Парнас: Байки. Літ. епіграми та пародії. Сатир. мініатюри. - Х.: Прапор, 1988. - 111 с.

Пострижений вовк: Байки. Літ. пародії. - Х.: Прапор, 1978. - 63 с.

Рец.: Білоусов С. Влучне слово гумориста // Соціаліст. Харківщина. - 1979. - 24 квіт.

Потерті портрети. - Х.: Майдан, 1994. - 116 с.

Штовхачі та підштовхувачі: Гуморески та пародії. - К.: Укр. письменник, 1993. - 126 с.

* * *

Все чудесно; Любов до любові; Чомусь, чогось: [Сатир. вірш] // Прапор. - 1981. - № 1. - С. 142.

Гуморески // Прапор. - 1990. - № 12. - С. 179-180.

Запам'ятовуй; Хмільні слова // Прапор. - 1986. - № 4. - С. 191.

Марко Лукич Кропивницький у колі земляків // Прапор. - 1985. - № 12. - С. 168-172.

Мартин на груші; Молитва; Взяв розгін; Байки // Прапор. - 1981. - № 2. - С. 143.

Непросте кредо; Збулась мета; Надійний опікун; Для світу і для звіту: [Сатир. вірші] // Соціаліст. Харківщина. - 1987. - 6 верес.

Послідовний; Не все знав; Змінилося ставлення; Беручий; Знає одне; Дно міліметра; Як в гостях; Добігався; Тільки не тепер; Горло перегризе; Сім шкір: [Гуморески] // Прапор. - 1985. - № 9. - С. 187-188.

При ділі; Завжди прав; Показна людина: [Сатир. мініатюри] // Прапор. - 1985. - № 1. - С. 189.

Скарга. Гостинний заєць // Прапор. - 1978. - № 2. - С. 142.

Стрічаючи, проводжаю; Не проста проблема: [Пародії] // Прапор. - 1982. - № 10. - С. 127.

Про В.Т.Гуцька:

Віталій Гуцько: [Некролог] // Літ. Україна. - 1994. - 28 квіт.

Карпов В. "Відступник": [Про харк. поета В.Гуцька] // Дружба. - 1997. - 26 лип.

150 років з дня народження
27 жовтня - Григорія Васильовича
Левицького

Левицький Григорій Васильович, російський астроном. Народився 27 жовтня 1852 року в Харкові. У 1874 закінчив Петербурзький університет і був залишений при ньому для підготування до професорського звання. У 1879-1894 роках викладав у Харківському університеті (із 1884 - професор астрономії); керував будівництвом і устаткуванням у Харкові. Спостерігав сонячні плями, вивчав способи визначення орбіт подвійних зірок, досліджував мікроколивання земної поверхні за допомогою горизонтальних маятників.

У 1894-1908 рр. працював у Тартуському університеті, одночасно був директором Тартуської обсерваторії. Голова Російського астрономічного товариства (1915-1917). Левицького варто вважати одним із фундаторів російської сейсмології і піонером застосування горизонтальних маятників для сейсмічних цілей.

Помер Григорій Васильович Левицький 26 жовтня 1917 року.

Біографічні довідки:

Левицький Григорій Васильович // Український Радянський Енциклопедичний словник. - К., 1987. - Т.2. - С. 248.

Левицький Григорій Васильевич // Колчинский И., Корсунь А., Родригес М. Астрономы: Биограф. справ. - К., 1986. - С. 187.

* * *

Левицький Г.В. Автобіографія професора ХГУ // Фізико-математический факультет Харьковського університета. - Х., 1908. - С. 68-79.

Левицький Г.В. // Харьковський державний університет. 1805-1980: Ист. очерк. - Х., 1980.- С. 22.

65 років з дня
30 жовтня - народження Віктора
Пантелійовича
Гамана

Гаман Віктор Пантелійович, український прозаїк. Народився 30 жовтня 1937 року в с. Ков'яги Валківського району Харківської області в сім'ї колгоспників. Закінчив факультет журналістики Київського університету в 1960 році. Працював у газеті "Ленінська зміна" (м. Харків), у Харківському обкомі партії. З 1968 по 1982 рр. - в ЦК КП України, був заступником головного редактора журналу "Ранок". Кандидат філософських наук. Член СП України з 1976 року.

Автор книжок оповідань "Сонцестояння" (1964), "Колодязь" (1972), "Молоде літо" (1979); романів "Заповідні верховіття" (1982), "Катрановий мед" (1987), "Знахар" (1997); повісті-есе "Отчий поріг Петра Панча" (1985); нарисів про земляків - діячів літератури (В.Минка, В.Конського, В.Бойцеховича) та ін. Працював також у жанрі журналістики.

Біографічні довідки:

Віктор Гаман // Письменники Радянської України: Біобібліогр. довід. - К., 1988. - С. 128-129.

Хитрук В. Гаман Віктор Пантелійович // Українська літературна енциклопедія. - К., 1988. - Т. 1. - С. 381.

Твори В.П.Гамана:

Богодухів, або Люди з Божою іскрою: Публіцистика. Читаючи колег. Ранні новели. Розділи з роману. - К.: Вир, 1999. - 680 с.

Валківські верби: Земляцькі етюди. - К.: Укр. письменник. 1996. - 367 с.

Рец.: Лисенко І. З думою про отчі пороги // Березіль. - 1997. - № 9-10. - С. 178-180.

Заморозки весни не зупинять: Роман. - К.: Укр. письменник, 1996. - 311 с.

Заповідні верховіття: Роман. - К.: Укр. письменник, 1982. - 189 с.

Знахарь: Роман. - К.: Укр. письменник: Вир, 1997. - 537 с.

Комсомольці вишуковують резерви. - Х.: Кн. вид., 1963. - 40 с.

Коридори ЦК: Дещо із записників 1968-1972 років та пізніших доповнень. - К.: Укр. письменник: Вир, 1997. - 405 с.

Красний Кут: Докум. розповідь. - К.: Молодь, 1990. - 176 с.

Мед - полин любові: Оповідання різних років. - К.: Укр. письменник: Вир, 1995. - 384 с.

Обкомівські коридори: Дещо з записників 1965-1968 років. - К.: Укр. письменник: Вир.; Х.: Оригінал, 1995. - 288 с.

Парламентські коридори, або Момент істини у нашій новітній історії: Розмови різних років з укр. парламентарями. - К.: Укр. письменник: Вир, 1998. - 328 с.

Село на шляху: Докум. повість. - К.: Дніпро, 1983. - 158 с.

Хризантема: Роман. - К.: Укр. письменник: Вир, 1994. - 405 с.

* * *

Небо: [Харків'яни на фронтах Великої Вітчизняної війни] // Лен. зміна. - 1963. - 8 трав.

Вічний огонь: [Про комсомольців-ветеранів Ізюмщини] // Прапор. - 1965. - № 3. - С. 61-64.

Вулиця Сумська, 100 // Лен. зміна. - 1965. - 9 квіт.

Коверин яр: Докум. повість // Прапор. - 1982. - № 10. - С. 90-97.

Листи у Валки: [До 100-річчя з дня народж. П.Панча] // Сіл. вісті. - 1991. - 4 лип.

Грай, Мамай: Штрихи до творчості поета І.Малиша // Віче. - 1994. - № 6. - С. 112-126.

Про В.П.Гамана :

Бокий І. Чесно пройдені дороги // Уряд. кур'єр. - 1997. - 1 листоп. - С. 10.

Булаховська Ю. Талант від бога і матері: [В.Гаману - 60] // Сіл. новини. - 1997. - 29 жовт.

Булаховська Ю. Тополі біля отчого дому: [Роздуми з приводу "Валківських верб" В.Гамана] // Молодь України. - 1997. - 21 серп.

Лауреат премії імені П.П.Чубинського: [В.Гаман, харк. письменник] // Літ. Україна. - 2001. - 7 черв.

Марченко О. Письменник з Ков'яг // Культура і життя. - 1997. - 5 листоп. - С. 4.

Мінченко В. Пізнай природу як любов: [Роздуми над "Зеленою" трилогією В.Гамана] // Літ. Україна. - 1997. - 23 жовт. - С. 5.

Подарунок ювіляру і валківчанам: [Про В.Гамана] // Сіл. новини. - 1978. - 10 груд.

Сизоненко О. Віктору Гаману - 60 // Літ. Україна. - 1997. - 6 листоп.

Сукач Г. Активний краєвед Слобожанщини: [В.Гаману присвоєно почесне звання "Заслуж. работник культури України"] // Слово ветерана. - 1997. - 16 июля.

6 грудня -

**110 років з дня
народження
Миколи Гуровича**

Куліша

Микола Гурович Куліш, український письменник-драматург. Народився 6 грудня 1892 року в с. Чаплинка (тепер міського типу Херсонської області) в бідній селянській родині. З дитинства звикав до тяжкої праці, пізнав нужду і голод, заробляючи на шматок хліба та одєжину в чужих наймах. Закінчив місцеву народну школу і як винятково-обдарований учень, на кошти сільської інтелігенції був направлений до Олешківського міського училищі (нині м. Цюрупинськ) З 1909 по 1913 рр. продовжував навчання в громадській чоловічій гімназії, яку не встиг закінчити через її закриття. Пізніше Куліш екстерном склав іспити і одержав атестат про середню освіту. Прагнення до науки привели його до Одеського університету. По закінченні Одеської школи прапорщиків Микола Куліш з 1915 року перебував у діючій армії. Додому повернувся через три роки, працював головою виконкому Олешківської міської Ради робітничих і червоноармійських депутатів. За роки гетьманщини Куліш перебував у в'язниці. Влітку 1919 року, під час наступу денікінців, він у складі Дніпровської організації КП(б)У евакуювався до Херсона, де сформував Дніпровський селянський полк, у складі якого пройшов з боями від Херсона до Києва.

У 1922 році разом із сім'єю він переїжджає до Одеси, працює в губнаросвіті, за новою методикою створює букварик і читанку, пробує себе в жанрі новели.

Літературну діяльність почав як прозаїк: роман "Леміш" (1918), збірка нарисів "По всям и селам" (1921). Багаторазова постановка твору увінчується переїздом письменника в 1925 році до Харкова, де починається його співпраця з Лесем Курбасом у театрі "Березіль" та М.Хвильовим в Урбіно та ВАПЛІТЕ. Письменник активну працював, експериментував в усіх жанрах драматичного мистецтва. В його творчій майстерні з'являються комедія-фарс "Хулій Хурина" (1925), побутова комедія "Отак загинув Гуска" (1925), філологічний водевіль "Мина Мазайло", психологічна мелодрама "Зона" (1926).

У березні 1929 року на театральному обрії з'явилася п'єса "Народний Малахій" (1928), яка і сьогодні у багатьох моментах звучить пророче. Визначена письменником як трагедійна драма, вона відзначалась художньою новизною, наближаючись розв'язанням головної ідеї до жанру трагікомедії. Куліш продовжив одну із тем світової драматургії - тему неопророка-людини, яка бере на себе місію змінити світ, зруйнувати стару модель життя й витворити нову. Саме з цієї п'єси, поставленої на сцені "Березоля", і почалося цькування Л.Курбаса і М.Куліша.

Творчий шлях М.Куліша обірвався раптово: у грудні 1934 року, під час похорону його найближчого друга І.Дніпровського, письменника заарештували. У березні 1935 року тяжко хворого на туберкульоз Миколу Куліша засудили до десяти років позбавлення волі, з відбуттям строку на Соловках. Розстріляно видатного драматурга України 3 листопада 1937 року

4 серпня 1956 року Військовою колегією Верховного суду СРСР М.Куліша було реабілітовано посмертно за відсутністю складу злочину.

Біографічні довідки:

Куліш Микола Гурович // БСЭ. - М., 1973.- Т. 13. - С. 589.

Куліш Микола Гурович // Українські письменники: Біобібліогр. слов. - К., 1965. - Т. 4. - С. 824-827.

Куліш Микола Гурович // Український Радянський енциклопедичний словник. - К., 1987. - Т. 2. - С. 213.

Куліш Микола Гурович // Митці України: Енцикл. довід. - К., 1992. - С. 341 -342.

Хоменко Г.І. Куліш Микола Гурович // Літературна Харківщина. - Х., 1998. - С. 198-199.

Твори М.Г.Куліша:

Твори: В 2 т. - К.: Дніпро, 1990. -

Т.1.: П'єси. - 509 с.

Т.2.: П'єси, статті, виступи, документи, листи, спогади про письменника. - 877 с.

Твори. - К.:Молодь, 1968. - 340 с.

97. П'єси на 49. - К.: Держлітвидав УРСР, 1969. - 126 с.

Патетическая соната. Маклена Граса. Пьесы. - М.: Искусство, 1964. - 169 с.

Пьесы. - М.: Искусство, 1980. - 351 с.

Про М.Г.Куліша:

Барабан Л. П'єси М.Куліша за рубежем // Слово і час. - 1992. - № 12. - С. 25-28.

Голобородько Я. Їх стратили в один день: [Л.Курбас, М.Куліш] // Літ. Україна. - 1997. - 6 листоп.

Іванченко М. Цей невгамовний Куліш // Вітчизна. - 1989. - № 5. - С. 154-159.

Івахта Т.Ф. Микола Куліш - драматург доби // Укр. мова і літ. в шк. - 2001. - № 2. - С. 34-35.

Ільєнко І. Тінь журби української // Уряд. кур'єр. - 1992. - 25 груд.

Кореневич М. Маска справжня і уявна // Слово і час. - 2000. - № 11. - С. 32-37.

Красильникова О. Драматургічні образи Миколи Куліша: Сценографічна інтерпретація // Слово і час. - 1994. - № 12. - С. 63-67.

Кудрявцев М. Трагедія гуманізму, або Розстріл ілюзій із-під Бетховена: [Спроба сучас. прочитання драми “Патетична соната”] // Дивослово. - 1998. - № 5. - С. 2-6.

Кузякіна Н.Б. Драматург Микола Куліш. - К., 1962.

Кузякіна Н.Б. Несподіваний сюжет: Із слідчої справи Миколи Куліша // Київ. - 1991. - № 11. - С. 130-135.

Кузякіна Н.Б. “Ув’язнений за суворою ізоляцією...” // Київ. - 1993. - № 7. - С. 117-126.

Кулішеві листи і Куліш в листах // Шерех Ю. Пороги і запоріжжя. Література. Мистецтво. Ідеології: В 3 т. - Х., 1998. - Т. 2. - С. 140-150.

Лігостаєва С. Документи про драму драматурга: [Виставка у харк. літ. музеї] // Вечір. Харків. - 1992. - 23 лют.

Ляхова Ж. “Слухаю музику людської душі...” // Слово і час. - 1994. - № 11-12. - С. 54-57.

Маланюк Є. У Кулішеву річницю // Дивослово. - 1994. - № 8. - С. 22-25.

Микола Куліш // Бернадська Н., Задорожна С. Українська література. - К., 1995. - С. 101-106.

Микола Куліш // Історія української літератури ХХ ст. У 2-х кн. Кн. 1.: Перша пол. ХХ ст. - К., 1998. - С. 403-411.

Микола Куліш // Кисельов Й. Перші заспівувачі. - К., 1964. - С. 212-301.

Микола Куліш // Нові імена в програмі з української літератури: Посіб. для вчителя. - К., 1993. - С. 193-207.

Микола Куліш // Українська література ХХ століття: Навч. посіб. - К., 1993. - С. 54-64.

Микола Куліш // Українська література: Посіб. для старшокл. і абітурієнтів. - К., 1995. - С. 264-276.

Микола Куліш // Українське слово: Хрестоматія з укр. літ. та літ. критики ХХ ст. У 3-х кн. Кн. 1. - К., 1994. - С. 623-653.

Новаторство в творах Миколи Куліша // Захальна книжка абітурієнта або шпора. - К., 1995. - Вип. 2. - С. 24.

Нятко П. “Куліш сідав десь у куточку...”: [Спогади укр. актриси про драматурга М.Куліша] // Вечір Харків. - 1993. - 16 лют.

Панченко В. Арки і шибениці // Дивослово. - 1996. - № 11. - С. 3-10.

Панченко В. Сандормох як розплата за утопізм: [М.Куліш і В.Винниченко: трагедія після ілюзій] // Літ. Україна. - 1998. - 7 трав. - С. 7.

Поляруш О. Микола Куліш: Мовою Езопа // Дивослово. - 1994. - № 1. - С. 22-25.

Попова Л. Повернення Мина Мазайло: [На сцені Харк. театру ім. Т.Шевченка поставлено спектакль за п'єсою М.Куліша "Мина Мазайло"] // Соціаліст. Харківщина. - 1989. - 14 квіт.

Попович-Семенюк М. Філософія кохання Миколи Куліша // Слово і час. - 1993. - № 9. - С. 45-50.

Петров В. Романи Куліша // Вітчизна. - 1991. - № 5. - С. 95-118.

Семенчук П. Микола Куліш // Гроно нездоланих співців: Навч посібник для вчителів та учнів ст. класів серед шк. - К., 1991. - С. 101-112.

Семенюк Г. С проекцией на современность: Драматургия Миколи Кулиша // Радуга. - 1991. - № 4. - С. 137-146.

Ставицька Л. Про символіку драм Миколи Куліша // Укр. мова та літ. - 1997. - № 24. - С. 5.

Сучасник поколінь прийдешніх // Гречанюк С. На тлі ХХ століття. - К., 1990. - С. 139-186.

Танюк Л. Микола Куліш // Вітчизна. - 1989. - № 1. - С. 69-74.

Тарасова Л. Крещендо-Крещендо!...: Трагедія у трьох діях // Веч. Харків. - 1990. - 1 листоп.

Шевчук О. До проблеми "Суспільство і особистість" у творчості Миколи Куліша // Дивослово. - 1994. - № 5-6. - С. 60-62.

Шлапак Д. Трагический путь в бессмертие // Время. - 1992. - 5 дек.

Яковенко С. Роль і місце Миколи Куліша в драматургії України // Укр. мова і літ. в шк. - 1993. - № 10. - С. 54-55.

Бібліографія:

Куліш Микола Гурович (1892-1937) // Повернуті імена: Рек. бібліогр. покажчик / Держ. б-ка України. - К., 1993. - Вип. 1. - С. 59-63.

100 років від дня народження М.Г.Куліша (1892-1937) // Календар знаменних і пам'ятних дат'92. - К., 1992. - С. 73-78.

**Григорія
Олександровича
Яновицького**

Яновицький Григорій Олександрович, український архітектор. Народився в 1897 році в Вітебську. В 1925 році закінчив Харківський художній інститут. В 1950-64 роках - викладач Харківського інженерно-будівельного інституту. Був автором понад 30-ти проектів

Споруди в Харкові - готель "Харків" (1931-34), житловий будинок на вул. Пушкінській, 54 (1937-39).

Помер Григорій Олександрович 25 червня 1964 року в Харкові.

Біографічні довідки:

Яновицький Григорій Олександрович // Історія українського мистецтва. В 6 т.: Т. 5. Радянське мистецтво 1917-1941 років. - К.: Гол. Ред. УРЕ, 1967. - С. 97, 98.

Яновицький Григорій Олександрович // Словник художників України. - К., 1973. - С. 267.

Яновицький Григорій Олександрович // Мистецтво України: Біогр. довід. - К., 1997. - С. 676.

Яновицький Григорій Олександрович // Митці України: Енцикл. довід. - К., 1992. - С. 676 .

* * *

Львов А. Париж рукоплескал Харькову... в 1937 году: [О гл. архитекторе Харькова (1933-37) Г.А.Яновицком] // Веч. Харьков. - 1997. - 30 апр.

Памяти Г.А.Яновицкого // Стр-во и архитектура. - 1964. - № 8. - С. 40.

Юбилей архитектора Г.А.Яновицкого // Крас. знамя. - 1947. - 30 марта.

1662 -

**340 років
з часу заснування
м. Богодухова**

Гранат И. Энциклопедический словарь. Т.6. - СПб., 1914.
м. Богодухов. - С. 103.

Український Радянський енциклопедичний словник. - К., 1986. - Т. 1.
м. Богодухов. - С. 190.

Багалея Д.И. Описание Слободско-Украинской Харьковской губернии. 1802. - Х., 1889

м. Богодухов. - С. 26-27.

Важнейшие города, селения и достопримечательности Харьковской губернии // Природа и население Слободской Украины. - Х.: Союз, 1918. - 335 с.

м. Богодухов. - С. 318.

Загоровский В.П. Изюмская черта. - Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 1980. - 236 с.

м. Богодухов. - С. 37, 74, 116, 117, 214.

Историко-статистическое описание Харьковской епархии. Отделение 2. Уезды Ахтырский и Богодуховский, Сумской и Лебединский. - М.: Тип. Готье, 1857. - 602 с.

Россия. Полное географическое описание нашего Отечества. Настольная и дорожная книга для русских людей / Под ред. В.Л.Семенова, Т.УП.Малороссия. - СПб.: Изд-во Девриена, 1903.

м. Богодухов. - С. 314.

Топографическое описание Харьковского наместничества. - М., 1788.

м. Богодухов. - С. 40.

Історія. Культура. Люди

Беляев М. Богодухову 300 років // Маяк. - 1962. - 20 трав.

Беляев М. Історія Богодухівщини 1668-1670 // Прапор комуни. - 1955. - 13 лип.

Беляев М. Богодухівщина в роки революції і сталинської реформи // Маяк. - 1965. - 14 січ.

Беляев М. Богодухів, рік 1905-й // Маяк. - 1965. - 9 січ.

Гендельсман М. Дружба, скріплена кров'ю: [Звільнення м. Богодухова] // Маяк. - 1963. - 23 лип.

Історія міст і сіл Української РСР. В 26 т. Харківська область. - К., 1967. - С. 242-282.

Лебедев В.І. Селянська війна під приводом Степана Разіна. - К.: Рад.шк., 1956.

м. Богодухів. - С. 115.

Минченко О. Їх подвиг - безсмерття: [Серп. 1943 р.] // Маяк. - 1963. - 22 серп.

Пономаренко Л. Богодухів - двісті років тому: [Сторінки історії] // Маяк. - 1989. - 11 трав.

Рубан П. Богодуховская страничка истории // Крас. знамя. - 1950. - 4 окт.

Таран В. Місто на берегах річки Мерло // Маяк. - 1995. - 6 січ.

Шутой В.С. Борьба народных масс против нашествия армии Карла XII (1700-1709). - М., 1958.

м. Богодухов. - С. 350-353.

* * *

Безхутрий Ю. Художній музей у Богодухові // Соціаліст. Харківщина. - 1964. - 13 листп.

Білецька В. Чинбарське та кушнірське ремесла в Богодухові на Харківщині // Наук. зб. Харк. науково-дослідної каф. історії укр. культури. Ч. 2-3. - Х., 1926. - С. 177-198.

Калиниченко М. Бібліотека приваблює читачів: [Район. б-ка] // Маяк. - 1965. - 1 трав.

Козловська К.О. Є і у нас своє свято: [Бесіда з дир. Богодух. ЦБС К.О.Козловською / Записала Т.Чернишова] // Маяк. - 2000. - 30 верес.

“**Муравський шлях - 97**”: Матеріали фольклор.-етногр. експедиції “Муравський шлях - 97” (по селах Богодух., Валк., Краснокут. та Нововодолаз. р-нів) Міжнар. Фонд “Відродження”. Обл. центр нар. творчості. Харк. держ. ін-т культури. Т-во укр. мови “Просвіта” ім. Т.Г.Шевченка. - Х.: ХДІК, 1998. - 360 с.

Точона З. Музей А.С.Макаренка [в Богодух. школі-інтернаті] // Маяк. - 1972. - 18 берез.

Трипілець М. Є культура - є держава: [Про здобутки та пробл. закл. культури Богодух. р-ну] // Маяк. - 2000. - 11 січ.

Чернишова Т. Інтереси читачів передусім: [Про роботу Богодух. район. б-ки] // Маяк. - 2000. - 20 лип.

Ярова В. Бібліотека запрошує: [Район. б-ка] // Маяк. - 1976. - 23 листоп.

Ярова В. Книга - твій друг: [Про роботу Богодух. міськ. дит. б-ки] // Маяк.- 1977. - 20 січ.

* * *

Григоренко В. Слово о Леониде Шабинском: [Герое Соц. Труда, дояре совхоза “Первухинский”] // Крас. знамя. - 1975. - 16 февр.

Калинівський М. Василь Ємець - видатний український митець ХХ століття: [Народився в с. Шарівці Богодух. повіту Харк. обл.] // Нар. творчість та етногр. - 1999. - № 4. - С. 89-93.

Маслов І. Своєю стежиною: [Про Героя Соц. Праці Л.Шабинського] // Прапор. - 1976. - № 5. - С. 78-83.

Трипілець М. Хай грає духовий оркестр: [Про кер. дух. оркестру Богодух. шк.-інтернату М.П.Духоту] // Маяк. - 2000. - 21 верес.

Чернишова Т. Богодухівський Солов'яненко: [Про засл. працівника культури, співака О.А.Красножона] // Маяк. - 2000. - 30 листоп.

* * *

Каплій І. Люблю: [Вірш, присвячений м. Богодухову] // Прапор комуни. - 1958. - 7 листоп.

Красюк Ю. Пісня про Богодухів // Маяк. - 1970. - 23 трав.

Троценко М Пісня про Богодухів // Маяк. - 1965. - 6 берез.

1677 - **325 років**
з часу заснування
сmt. Золочева

Энциклопедический словарь / Брокгауз, Ефрон. - СПб., 1894. - Т. 24.
сmt. Золочев. - С. 663.

Український Радянський енциклопедичний словник. - К., 1986. - Т. 1.
сmt. Золочев. - С. 677.

Загоровский В.П. Изюмская черта. - Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 1980. - 236 с.
сmt. Золочев. - С. 72, 116.

Россия. Полное географическое описание нашего Отечества. Настольная и дорожная книга для русских людей / Под ред. В.Л.Семенова, Т.УП.Малороссия. - СПб.: Изд-во Девриена, 1903.
сmt. Золочев. - С. 249.

Топографическое описание Харьковского наместничества. - М., 1788.
сmt. Золочев. - С. 38-39.

Шрамко Б.А. Древности Северского Донца. - Х.: Изд-во Харьк. гос. ун-та, 1962. - 402 с.
сmt. Золочев. - С. 365.

* * *

Григоренко П.Б., Соколовський В.І., Шаповал М.Х. Золочів: Іст.-краєзн. нарис. - 2-е вид., допов. - Х.: Прапор, 1977. - 63 с.

Золочів: Зб. архів. док. і матеріалів / Держ. архів харк. обл. - Х.: Фоліо, 1995. - 104 с.

Край наш Золочівський: Краєзнав. нарис / Уклад. А.Д.Тесло. - Х.: Золоті сторінки, 2000. - 82 с.

Синельников В.М., Соколовський В.І., Шаповал М.Х. Золочів: Іст.-краєзн. нарис. - Х.: Прапор, 1972. - 62 с.

Історія. Культура. Люди

Гончаров А., Старовойт М. “Поводилися по-більшовицьки”: Сторінки історії Золочів. підпілля [в роки Великої Вітчизняної війни] // Соціаліст. Харківщина. - 1982. - 13 берез.

Дмитрієв О. Ми із 43-го // Зоря. - 1975. - 22 лют.

Єгоров О. Здрастуй, Україно!: [Розповідь генерал-майора танк. військ про визволення Золочівщини] // Зоря. - 1975. - 22 квіт.

Золочеву - 300 років // Зоря. - 1977. - 18 серп.

Чепурний П.А. А починалося так...: [Розповідь ветерана про історію Золочів. р-ну] // Зоря. - 1972. - 7 груд.

Чурилин И.А. Доклад в Харьковскую Уездную Земскую Управу о кустарных промыслах по Харьковскому уезду. - Х., 1881.
сmt. Золчев. - С. 122-124.

Шаповалов М. Жовтень на Золочівщині // Зоря. - 1977. - 10 груд.

Шахов М. В роки революції і громадянської війни // Зоря. - 1977. - 29 січ.

Шахов М. В грізні роки: [Про партизан. загони р-ну та визволення Золочева від фашистів] // Зоря. - 1977. - 2 квіт.

* * *

Волга В. Краєзнавство і бібліотека: [Ст. зав. район. б-кою] // Зоря. - 1977. - 25 січ.

Зельонов П. Краєзнавчому музею 40 років // Зоря. - 1962. - 22 лют.

Макагонов А. Погляд у вічність: [Про музей Г.С.Сковороди на Золочівщині] // Соціаліст. Харківщина. - 1979. - 4 листоп.

Петрова Г. Музей в Сковородиновке: [К открытию Гос. лит.-мемориал. музея Г.С.Сковороды в с. Сковородиновка] // Крас. знамя. - 1972. - 5 дек.

* * *

Від Москви до Золочева: [Про актора театру юного глядача Д.Ільченка] // Соціаліст. Харківщина. - 1965. - 11 квіт.

Життя, віддане науці: [Про рос. хіміка П.Д.Хрущева (1849-1909) життя якого пов'язане з с. Карасівка Золочів. р-ну] // Зоря. - 1992. - 28 берез.

* * *

Новиков В. Золочівський чародій: [Про М.Ткаченка, нар. умільця з Золочева] // Сіл. новини. - 1982. - 11 берез.

Доценко Л. Краю мій... : [Вірш] // Зоря. - 1996. - 7 берез.

ЗМІСТ

Передмова	2
Хроніка подій з історії Харківщини на 2002 рік.	2
Знаменні та пам'ятні дати Харківщини на 2002 рік	10
Матеріали на допомогу відзначення знаменних і пам'ятних дат на 2002 рік	19
Колобков Сергій Павлович	19
Мартинець Олександр Васильович	20
Ляпунов Олександр Михайлович	21
Василенко Петро Пантелійович	23
Рик Йосип Львович	26
Гулько Віталій Тимофійович.	26
Левицький Григорій Васильович.	28
Гаман Віктор Пантелійович	29
Куліш Микола Гурович	31
Яновицький Григорій Олександрович	34
340 років з часу заснування м. Богодухова	35
325 років з часу заснування смт. Золочева	38

Матеріал підготували: Сашкова Л.О.
Конопля Л.М.
Латунова Л.О.

Відповідальні за випуск: Ракитянська В.Д.

Усенко О.В.